

Kitap İncelemesi: Alâ el-Asvânî, Yakupyan Apartmanı

Book Review: Alâ al-Aswânî, Yacoubian Apartment

Doç. Dr. Mehmet BÖLÜKBAŞI

Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arapça Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı

Bartın, Türkiye

Bartın University Faculty of Letters, Department of Arabic Translation and Interpreting

Bartın, Türkiye

ORCID: 0000-0002-5923-3920 e-mail: blkbamehmet@gmail.com

Makale Bilgisi / Article Information

Cite as/Atıf: Bölükbaşı, M. (2024). Kitap İncelemesi: Alâ el-Asvânî, Yakupyan Apartmanı. *Fikriyat Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 4 (2), 277-285.

Makale Türü / Article Types: Kitap İncelemesi / Book Review

Geliş Tarihi / Received: 23.07.2024 **Kabul Tarihi / Accepted:**22.10.2024

Yayın Tarihi / Published: 31.12.2024

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Aralık/December 2024

Cilt/ Volume: 4 **Sayı/ Issue:** 2

Sayfa / Pages: 277-285

İntihal / İntihal: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi. / This article has been reviewed by at least two reviewers and confirmed to be plagiarism-free.

Yayıncı / Published by: Siirt Üniversitesi Fikriyat Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi / Siirt University Journal of Social Sciences Research

Etik Beyan / Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur (Mehmet BÖLÜKBAŞI). It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited

Öz

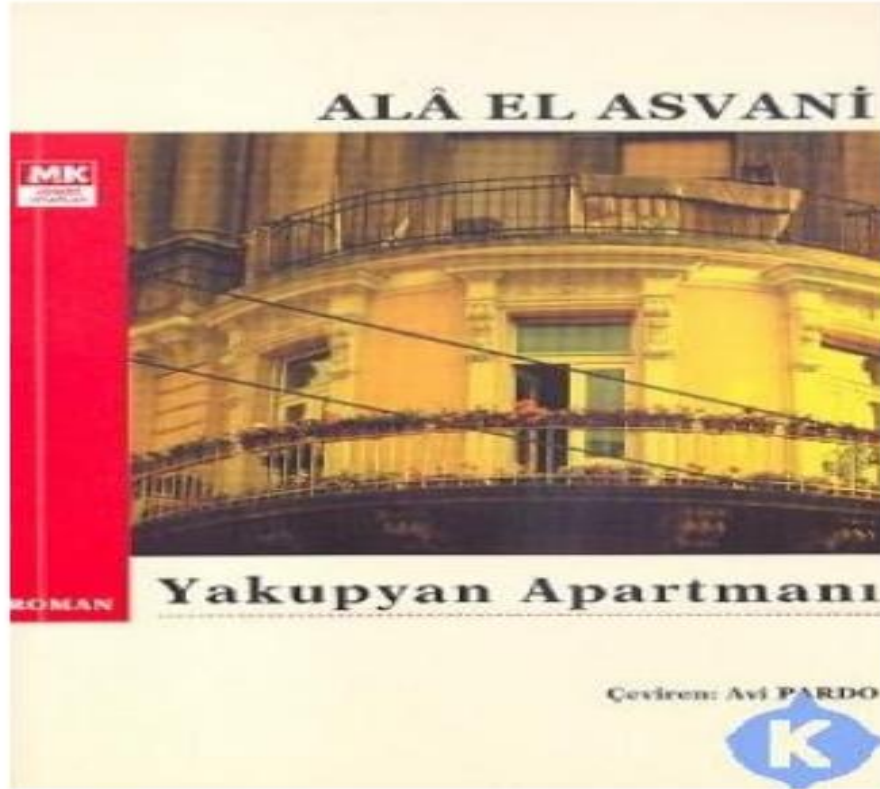
Mısır'ın önemli toplumsal gerçekçi yazarlarından biri kabul edilen Alâ el-Asvânî, kaleme aldığı Yakupyan Apartmanı adlı eserinde 90'lı senelerin Mısır'ında farklı hayat tarzlarına sahip insanların bir arada yaşadığı apartman ile dönemin siyasi ve sosyal yapısı hakkında bilgiler vermiştir. Yakupyan Apartmanında Mısır'da 1970'lerde Enver Sedat yönetiminde ekonomik alanda dışa açılım dönemi ile daha sonra 1990'lı yıllarda Hüsnü Mübârek yönetiminde de devam eden zaman dilimi anlatılmaktadır. Yakupyan Apartmanında Mısır'ın 1990'lı yıllardaki değişimi ile apartmanda yaşayan farklı meslek gruplarına mensup kişilerin hayata bakış açılarının farklılaşması ve değişimleri anlatılmaktadır. Eserde, Mısır'da artık Arap milliyetçiliğinin ve devletçilik ilkesinin yerine serbest piyasanın hâkim olduğu toplumsal alanda dinin; siyasi alanda ise İslamcılığın egemen olduğu zaman diliminde meydana gelen değişimler ele alınmıştır. 2002 yılında yayınlanan eser eşcinselliğin normal bir duyguymuş gibi anlatılması nedeniyle Mısır'da tartışmalara neden olmuştur. Ayrıca eser birçok yabancı dile tercüme edilmiştir. Eser 2006 yılında sinemaya da uyarlanmıştır. Bu çalışmada Alâ el-Asvânî'nin kaleme aldığı Yakupyan Apartmanı adlı eserde yer alan olay kurgusu ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yakupyan Apartmanı, Alâ el-Asvânî, Mısır, Değişim, Serbest Piyasa.

Abstract

Considered one of Egypt's most important social realist writers, Ala al-Aswânî, in her work Yacoubian Apartment, provides information about the apartment building where people with different lifestyles lived together in the Egypt of the 90s and the political and social structure of the period. Yacoubian Apartment tells the story of the period of economic opening up in Egypt under Anwar Sadat in the 1970s and the period that continued under Hosni Mubarak in the 1990s. Yacoubian Apartment tells the story of the changes in Egypt in the 1990s and the different perspectives and changes in the life perspectives of the people of different professions living in the apartment building. The work deals with the changes that took place in Egypt during the period when religion dominated in the social sphere and Islamism in the political sphere, when the free market replaced Arab nationalism and the principle of statism. Published in 2002, the book caused controversy in Egypt due to its depiction of homosexuality as a normal emotion. The work has also been translated into many foreign languages. The work was also adapted into a movie in 2006. In this study, the event fiction in the work titled Yacoubian Apartment written by Alâ al-Aswânî is discussed.

Keywords: Yacoubian Apartment, Ala al-Aswani, Egypt, Change, Free Market.

1. Dış Yapı İncelemesi

Eserin adı: Yakupyan Apartmanı

Yazarı: Alâ el-Asvânî

Basım Yeri ve Tarihi: İstanbul, 2016

Sayfa sayısı: 224

Çeviren: Avi Pardo

1.1. İç Yapı İncelemesi

1.1.1. Konu Yönünden

Yakupyan Apartmanı'nda Mısır'da 1970'lerde Enver Sedat yönetiminde "intifâh" (انفِتاح) olarak bilinen ve ekonomik alanda dışa açılım olarak kabul edilen dönem ile daha sonra 1990'lı yıllarda Hüsnü Mübârek yönetiminde de devam eden zaman dilimi anlatılmaktadır. Yakupyan Apartmanı'nda Mısır'ın 1990'lı yıllardaki değişimi ile apartmanda yaşayan farklı meslek gruplarına mensup kişilerin hayata bakış açılarının farklılaşması ve değişimleri anlatılmaktadır.

Yakubyan Apartmanı gerçek bir isimdir, yani yazar Alâ el-Asvânî'nin bir zamanlar dış hekimi olarak çalıştığı Yakubyan Apartmanı, milyoner bir iş adamı ve Mısır'daki Ermeni toplumunun önde gelenlerinden biri olan Agop Yakubyan tarafından 1934 yılında inşa edilmiştir. el-Asvânî mekan olarak Yakubyan Apartmanı'nı seçmiştir. İlk önce zengin gayrimüslimlerin; bağımsızlık mücadelesi gerçekleştirildikten sonra üst rütbeli subayların konakladığı bir yer olan Yakupyan Apartmanı Mısır'da siyasi ve sosyal alanda meydana gelen olumsuz gelişmeler neticesinde ekonomik durumları iyi olmayanların barındığı bir apartman haline geldiği anlatılmıştır. Ayrıca el-Asvânî Yakupyan Apartmanı'nın cümbüşlü, şatafatlı, herkesin birbirine saygı duyduğu zamanlardan geçmiş bir mekân olduğunu anlatmaktadır.

Romanın ana temasında Arap milliyetçiliğinin bitmiş olması ve Nasır'ın ölümüyle başlayan zaman dilimi ele alınmıştır. Bu süreçte sermaye sınıfının güç kazandığı yıllar anlatılmıştır. Romanda devrim öncesi Mısır'ın daha iyi olduğunu insanların daha mutlu ve daha rahat yaşadıkları belirtilmiştir.

Ayrıca Kahire'nin Avrupa şehirleri gibi temiz, düzenli olduğu ile Kahire'deki insanların temiz, zarif, görgülü ve saygılı olduklarından söz edilmiştir.

Yakupyan Apartmanı, Mısır'ın değişim dönemlerinde yaşadığı olumsuz durumları yaşamakla birlikte şehrin merkezinde değişime ayak uydurmak için çaba gösteren bir mekân haline gelmiştir. Ayrıca, devlet dairelerinde rüşvet verilerek işlemlerin yapıldığı, milletvekili olabilmek için kanuna aykırı hareket edildiği, kızların fakirlikten kurtulmak ve varlıklı olmak amacıyla şeyhlerle evlendiği, kuşaklar arası çatışmasının belirgin şekilde yaşandığı; dinin siyasi ve sosyal alanlarda etkili bir şekilde kullanıldığı yerin adı olmuştur.

2. Romanın Planı

Romanın yazarı el-Asvânî 1957 Mısır doğumlu olup, Arap milliyetçiliğinin çocuğu sayılabilir, dolayısıyla bu özelliği romanına da yansımıştır. Romanında yer alan karakterlerde tarihsel ve toplumsal değişimleri ele almıştır.

Roman üç kısımdan oluşmuştur.

Giriş Bölümünde: Devrim Öncesi Mısır'dan ve o dönemki Mısır'ın sosyal hayatından söz edilmiştir. Roman kahramanlarının ruhsal ve duygusal durumları, kişisel özellikleri anlatılmaktadır. Ayrıca kahramanların başlarından geçen zorluklar ve yaşadıkları sıkıntılardan bahsedilmektedir.

Gelişme Bölümünde: 1952 Devrimi sonrası Mısır'ın değişiminden sosyal ve dini hayatın Mısır'ı olumsuz yönde etkilediğinden bahsedilmiştir. Mısır'daki siyasi bozulmanın insanlar üzerindeki olumsuz etkilerinden ve Mısır'da ortaya çıkan Radikal İslami gruplardan bahsedilmiştir. Bununla birlikte roman kahramanlarının karakter değişimleri açıklayıcı bir şekilde anlatılmıştır.

Sonuç Bölümünde ise: Roman kahramanlarının hayata bakış açılarından ve hayata tutunabilmek için vermiş oldukları mücadelelerden ve kahramanların başına gelen olaylardan ve kahramanların hayata bakış açılarının neden ve nasıl değiştiğinden örnekler verilerek bahsedilmiştir.

Yazar hikâyenin ilerlemesi için roman kahramanlarını açık ve anlaşılır bir dille betimlemiştir. Ayrıca roman son derece açıklayıcı tarzda ve ana karakterlerini merkeze alarak devam etmiştir. Bununla birlikte romanda Hz. Muhammed'in hadis-i şeriflerinden ve Kur'ân-ı Kerim'deki ayetlerden örnekler verilmiştir. Ayrıca romanda betimleyici anlatım tekniği kullanılmış ve roman kahramanları fiziksel betimleme tekniği kullanılarak okuyucuya anlatılmıştır.

2.1. Romanın Kahramanları

Yakupyan Apartmanı 1960'lı yıllarda ön plana çıkan Arap milliyetçiliğinin son bulduğu, devletçilik ilkesinin yerine serbest piyasanın hâkim olduğu bir dönem ile 1970'li yıllarda toplumsal alanda dinin; siyasi alanda ise İslamcılığın egemen olduğu zaman dilimini kapsamaktadır. Dolayısıyla Yakupyan Apartmanı, bu geçiş döneminin kahramanlarının bulunduğu bir yerdir. Roman kahramanları gerçek hayatta karşımıza çıkabilecek türden kişilerden oluşmuştur.

Zeki el-Dessûkî: Bir Paşa oğlu ve orta yaşlarını geçmiş çapkın birisidir. Apartmanın en eski sakinidir. Hayatında birçok şeyi kaybetmiştir. Babasının bıraktığı mirası paylaşmakta zorlandığı ablası ile miras kavgasına girmiştir. Daha sonra ablasının resmi kararlar onu oturduğu evden çıkarması neticesinde Yakupyan apartmanındaki bürosunda yaşamaya başlamıştır. Zeki el-Dessûkî, kalan ömrüne daha ne kadar haz sığdırabileceğinin derdinde gününü gün etmeye çalışan birisidir.

Tâhâ el Şazli: Apartmanın kapıcısının oğludur. İki düşü vardır; polis olmak ve Busayna ile evlenmek. Bu düşlerinden hiçbirisi gerçekleşmeyecektir. Çünkü onun babası apartmanın kapıcısıdır. Bu düşlerinin yerine ona vaat edilen cennetin peşinden gidip Müslüman Kardeşler örgütüne katılmıştır. Resmi şiddetin karşısına, aşağılanmış birinin imanı ile dikilecektir. İntihar saldırısı gerçekleştirmek isteyen bu saldırıda kendisine işkence yapılması emrini veren subayı dövecek intihar saldırısını gerçekleştirilmeden Askeri karakoldan yapılan ateş sonucu hayatını kaybedecektir.

Busayna: Babasının erken yaşta ölmesiyle çalışmaya; paraya ve başka bir sürü şeye tamah eden erkekler yüzünden kendini kirli hissetmeye başlamış ve acıma duygusunu kaybetmiştir.

Hacı Muhammet Azam: Mısır'ın kırsal kesiminden Kahire'ye göç etmiştir. 30 yıl boyacılık yapmış boyacılık yaptığı esnada gizli bir şekilde uyuşturucu satmış ve bu sayede Mısır'ın en zengin

adamlarından biri olmuştur. Muhafazakâr görünmektedir fakat işlerini yaparken rüşvet vermekten kaçınmamaktadır. Milletvekili olmak için rüşvet vererek ve sonunda milletvekili olmayı başarmıştır.

Hâtim Râşid: Hâtim Râşidin Annesi Fransız Babası Mısırlıdır. Hâtim Gazetecidir ve entelektüel bir eşcinseldir.

Abduh: Fakir bir gençtir ve Hâtim Râşid'in sevgilisidir. Abduh, Hâtim Râşid ile birlikte olmak istemez, fakat Hâtim, Abduhla birlikte olmaya devam etmek ister. En sonunda ikisi tartışır Abduh, Hâtim Râşidi öldürür.

Abbasharun: Zeki Bey'in hizmetkarıdır. Gençlik yılları hakkında ayrıntılı bilgiler verilmemiştir. Sağ bacağını neden kaybettiği ile ilgili bilgi verilmemiştir. Abbasharun zeki, kurnaz ve eli çabuk birisidir. Zavallı ve yaltakçı dış görünümüdür. İsteddiği bir şeyi elde etmek için inatla mücadele edeceği iradeye sahiptir.

Melek: Abbasharun'un kız kardeşidir. Melek, gençken gömlek dikim atölyelerinde dikiş yapmayı öğrenmiştir. Ayrıca menfaatlerine göre hareket eder. Eğer bir çıkarı varsa kibar davranır eğer çıkarlarına zarar gelirse saldırıya geçen birisidir.

2.2.Romanın Arka Planı

el-Asvânî'nin üç yıllık bir sürede yazdığı kitabında karakterler birbirlerinden oldukça ilginçtir. Örneğin Tâhâ ilginç karakterlerden birisidir. Polis olabilmek için çabalayan; bu amaçla derslerinde başarılı olan; akıllı, hümanist ve sempatik bir kişiliğe sahiptir. Kapıcının oğlu Tâhâ polis olamadığı ve hedeflerine ulaşamadığı için hayal kırıklığına uğramış, hümanist özelliğini kaybederek şiddet yanlısı radikal bir İslamcıya dönüşerek adam öldürmeye başlamıştır.

Busayna ilk başlarda merhametli birisi fakat kısa bir süre sonra acımasız ve entrikalar çeviren bir karakter haline gelmiştir. Roman kahramanlarının keskin değişimleri okuyucuyu oldukça şaşırtmaktadır. Bununla birlikte yazar bir ülkenin değişimini ve dönüşümünü de anlatmıştır. el-Asvânî Mısır toplumuna panoramik bir bakış sunarak yolsuzluk, sosyal eşitsizlik, siyasi baskı ve gelenek ile modernite arasındaki çatışma temalarını ele almıştır. Ayrıca eserde, çeşitli sosyal ve ekonomik geçmişlerden gelen karakterleriyle Kahire'nin bir mikrokozmosu anlatılmıştır. Yazar, bu karakterlerin iç içe geçmiş hikâyelerini kullanarak çağdaş Mısır yaşamının bir eleştirisini okuyucuya sunmuştur.

Şaşırtıcı bir roman olması nedeniyle 2006 yılında sinemaya uyarlanmıştır. Ancak Yakupyan Apartmanı gösterime girdikten sonra eşcinsel sahneler nedeniyle tepki çekmiş ve eleştirilmiştir. Mısırlı bağımsız bir milletvekili öncülüğünde, 112 milletvekili filmde yer alan eşcinsel sahnelerin sansürlenmesini talep etmesi üzerine Yakupyan Apartmanı filminin parlamentoda tartışılacağı ifade edilmiştir. Milletvekilleri eşcinsellik, terörizm ve yolsuzluk içeren filmin Mısır'ın adını lekelediğini açıklamışlardır. Buna cevaben el-Esvânî tüm bu tartışmalar sırasında şunları ifade etmiştir. "Yazık oldu. Bir film Mısır gibi büyük bir ülkeyi nasıl lekeleyebilir? Neden İtalya, Fransa ya da ABD eşcinsellikle ilgili filmlerle lekelenmiyor? Romanlar ve filmler hayatın gerçek meseleleriyle yüzleşmek için yapılır, turizmi teşvik etmek için değil." Babası tanınmış bir Mısırlı yazar olan ve bu nedenle edebiyatla dolu bir evde yaşayan el-Esvânî bir röportajında şunları söylemiştir. "Beni roman yazmaya iten şey siyasi ya da sosyal değil. Amacım edebiyat yaratmak, erkekler için özgürlük ya da kadınlar için eşitlik talep etmek değil. Bu konuları köşe yazılarımda ve diğer makalelerimde ele alıyorum." (Salama, V. (2005, December 8). A Tale of Some Egyptians: As Yacoubian Building Heads West, the Author Discusses the Story's Message", Daily News Egypt.)

3.Romanın Çeşidi

Yakupyan Apartmanı romanı romantizm ve postmodernizmden izler taşır.

Romantizm: Temel özelliği duyguların ve içgüdülerin yüceltilmesi olan, aşırı coşku ve imgelemeye dayalı sanat akımıdır.

Romandaki romantizme örnek: Kapıcının oğlu Tâhâ'dır. Mısır'daki düzen bozulduğu; rüşvet ve iltimasla memurluk elde edilebildiği için Tâhâ, polis olma düşünü gerçekleştirememiştir. Ayrıca bir gösteri sırasında tutuklanmış ve polis şiddetine maruz kalmıştır. Tâhâ, daha sonra Radikal İslamcı bir örgüte girerek resmi yönetime karşı çıkmıştır. Ayrıca örgüt üyeleri Mısır Kolluk Kuvvetlerine bir saldırı planı düzenlemiş, bu saldırı esnasında Tâhâ örgütün emirlerine uymayarak kendisine işkence eden subaya saldırması ile bireyselliğini ön plana çıkarmıştır. Bununla birlikte Tâhâ'nın Busayna'ya olan

aşkı, Busayna'nın Zeki el-Dessûkî ile evlenmesi, Tâhâ'nın insanlardan uzaklaşarak Radikal İslami Grubun kampına katılarak orada eğitim görmesi Romantizme örnek gösterilebilir.

Postmodernizm: Postmodern romanlarda kurgulanmış belli bir olay anlatılmak yerine olayın yaratmış olduğu gerçeği arayış, yalnızlık, bunalım ve karamsarlık gibi duygular ve izlenimler anlatılır.

Romandaki postmodernizme örnek: Romanda el-Asvânî olayları anlatırken olayın yaratmış olduğu etkilerden ve kişiler üzerindeki duygusal etkilerden bahsetmektedir. Bu duygular ise karamsarlık, yalnızlık, bunalım ve gerçeği arayış olarak ortaya çıkmaktadır. Örneğin; Tâhâ'nın polis olmak için uğraşması fakat polis olmayı başaramaması üzerine karamsarlığa ve öfkeye kapılarak, insanlardan uzaklaşıp Radikal İslami bir grubun kampına gidip orada eğitim görmesi ve bu kampta geçmiş hayatının muhasebesini yapması postmodernizme örnek gösterilebilir. Busayna'nın kardeşlerine bakabilmek için bir müddet kişiliğini korumaya çalışması daha sonra direncini kaybederek karakterini değiştirmesi ve bir zamanlar merhametli ve acıma duygusu olan birisiyken, acımasız ve entrika çeviren biri haline gelmesi Postmodernizme örnek gösterilebilir.

3.1.Yakupyan Romanına Yönelik Eleştiriler

“...Gerçekten de şimdiye kadar altmış beş yılı kapsayan hayatı, acısıyla tatlısıyla, neredeyse tamamen tek sözcük etrafında döner: kadınlar. Zeki Bey dışının o tatlı esaretinin pençelerine bütünüyle ve umutsuzca yakalanan erkeklerdendir. Onun için kadın, aniden alevlenen ve tatmin edildikten sonra sönen bir şehvet yangını değil, kendini akıl çelici ve sonsuz bir çeşitlilikle sürekli yenileyen büyüleyici bir dünyadır: uçları leziz üzümler gibi şişen sert ve şehvetli göğüsler; sanki onun arkadan gelebilecek vahşi saldırısının beklentisiyle titreşen yumuşak ve değişken kıçlar; öpüşleri içip hazdan inleyen boyalı dudaklar; bütün görünümüyle saçlar (uzun, düz ve ağırbaşlı, ya da uzun ve karmakarışık buklelerle dağınık, ya da orta uzunlukta, ehli ve düzgün, ya da o tuhaf, oğlancılık türden seksi çağrıştıran kısa alagarson kesimli). Ve gözler... Ah, ne hoştur o gözlerdeki bakış-samimi ya da riyakâr ve yalancı; cüretkâr ya da ağırbaşlı, hatta öfkeli, sitem ve nefret dolu!

Kadınları bu kadar çok, hatta daha da çok severdi Zeki Bey. Sabık kralın kızı Kamile Hatun'dan başlayarak her türden kadınla birlikte olmuştu. ”...(syf:11)

Alâ el-Asvânî romanında cinselliği ön plana çıkarmıştır. Mısır toplumunun nerdeyse tamamının cinsel açlık yaşıyormuş gibi bir izlenim yaratmıştır. Bununla birlikte roman kahramanlarından Zeki Bey cinselliği hayatın amacı olarak ön plana çıkarmış, cinselliği aşırı derecede överek hayatın tek amacının cinsel ihtiyaçların giderilmesi olarak görmüştür. Kadınları sadece cinsel meta olarak görmüş ve birçok kadınla gayri meşru ilişkiye girmekte bir sakınca görmemiştir. Ayrıca, nerdeyse Mısır'daki bütün kadınların önüne gelen her erkekle birlikte olduklarını ve bu durumun normal, sıradan bir olaymış gibi yansıtmaya çalışmıştır.

Tâhâ el Şazli, apartmanın kapıcısının oğludur, polis olmak için sınavlara girer ve sınava giren diğer adaylardan daha yüksek puan alır. Bu durum Yakupyan romanında şöyle açıklanmıştır.

“Sınav sonuçları açıklandığında binadaki çocukların çoğundan daha yüksek notlar aldığı ortaya çıktı ve homurdananlar bu kez yüksek sesle konuşmaya başladılar. Biri ötekine asansörde rastladığında müstehzi bir biçimde aldığı yüksek notlardan ötürü kapıcının oğlunu tebrik edip etmeyeceğini soruyordu; sonra yakıcı bir ses tonuyla kapıcının oğlunun yanında Polis Akademisi'ne gireceğini ve apoletlerinde iki yıldızla mezun olacağını ekliyordu. Bunun üzerine öteki, önce Tâhâ'nın karakterini ve çalışkanlığını övdükten sonra, bütün samimiyetiyle duyduğu rahatsızlığı dillendiriyor, ardından da ciddi bir ses tonuyla (onu ilgilendiren kişi değil de genel ilkeymiş gibi) poliste adliye ve genellikle hassas alanlarda çalışacak insanların bir yerlere gelmiş ailelerin çocuklarından seçilmeleri gerektiğini söylüyordu; çünkü kapıcı, çamaşırcı ve benzeri işler yapanların çocukları otoriteyi ellerine geçirme fırsatı bulduklarında küçük yaşlarda edindikleri aşağılık komplekslerinin ve nevrozların acısını çıkarmaya çalışacaklardır. Sonra konuşmasını eğitimde fırsat eşitliği getiren Abdul Nasır'a küfrederek bitirir ya da otorite olarak Hz. Peygamber'den-Allah'ın selamı üzerine olsun- bir alıntı yapar: “Alt tabakanın çocuklarını eğitmeyin!”... (syf:22)

Hz. Muhammed hiçbir zaman alt tabakanın çocuklarını eğitmeyin! diye bir hadis-i şerif veya söz söylememiştir. Bu durumun tam tersi Hz. Muhammed'in yaptığı savaşlardan biri olan Bedir Savaşında meydana gelmiştir.

Miladi 624 senesinde ve hicretin ikinci yılında müşrikler bin kişiden oluşan bir ordu ile Medine üzerine yürüyünce Medine dışında Bedir olarak adlandırılan yerde Bedir Savaşı yapılmıştır. Müslüman ordusundaki asker sayısı 313 kişiydi. Müşriklerle yapılan bu ilk savaşta Müslümanlar başarılı olmuşlardır. Ebu Cehil olmak üzere müşriklerin önde gelen liderleri bu savaşta öldürülmüştür. Yine içlerinde ileri gelenlerin de bulunduğu 70 kişi Müslümanlar tarafından esir alınmıştır. Hz. Muhammed (ö.632) bu esirlerin bir kısmını fidye karşılığında, okuma yazma bilenleri de Medineli 10 çocuğa okuma yazma öğretilmeleri şartıyla serbest bırakmıştır. Bu olay Mekke ve Medine'de birçok kişinin Müslüman olmasına neden olmuştur. Hz. Muhammed'in okuma yazma bilmeyenlere esir köleler tarafından okuma yazma öğretilmesi isteği varken ve okuma yazma öğretilmişken yazarın alt tabakanın çocuklarını eğitmeyin! sözünü Hz. Muhammed'in söylediğini belirtmesi mesnetsiz kalmıştır (Yâkut el-Hamevî, 1957: I, 357).

1960'lı yıllarda ortaya çıkan Arap milliyetçiliği sona ermiş, devletçilik yerini serbest piyasaya bırakmıştır. 1970'li senelerde yönetime hâkim olan Enver Sedat döneminde toplumsal yaşayışta din egemen olmuş siyasal alanda ise İslamcılık hâkim olmuştur.

“... Mısır'da amansız bir dindarlık dalgası yayıldı ve içki içmek sosyal olarak kabul edilemez bir hal aldı. Arka arkaya gelen Mısır hükümetleri alkol satışını büyük otel ve restoranlarla sınırlayıp yeni barlara ruhsatı vermeyi keserek dindar baskıya boyun eğdiler. Bar sahiplerinden biri öldüğü zaman ruhsatını iptal ederek mirasçıları işlerini değiştirmeye zorluyordu. Bütün bunlar yetmezmiş gibi barlara polis baskınları tertipleniyor, bar sahipleri üstleri aranıyor, kimlikleri irdeleniyor, bazen de sorgulanmak üzere karakola götürülüyordu” ... (syf:35)

Mısır'da dindar insanlar her dönem vardı ve hiçbir zaman Mısır'da bütün halk belli bir dini cemaate destek vermedi. Nasır döneminde İhvanı Müslimin (Müslüman Kardeşler) örgütüne destek veren belli bir kesim vardı ve halen de vardır. İçki içmek durumuna gelince Mısır'da ve Ortadoğu toplumlarının birçoğunda insanlar göz önünde içki içmeyi tercih etmezler, bunun sebebi ise bazı kişiler geleneksel olarak, bazıları ise Müslüman bir ülkede yaşadığı ve içki Müslümanlıkta haram olduğu için göz önünde içmek istemez. Bazen devletin yöneticileri tarafından veya başa gelen muhafazakâr partiler içki fiyatlarını artırabilir veya insanların sağlığını korumak için içki tüketimine ve barlara kısıtlama getirebilir. Bu dönem dönem yaşanabilen bir durumdur.

Hâtim Râşid eşcinseldir ve birlikte olduğu Abduh adında bir erkek sevgilisi vardır. Abduh bir gün Hâtime “Yaptıklarından dolayı Allah'ın kendilerini cezalandırmasından korktuğunu ve Allah'a dua etmek istediğini söylemiş bunun üzerine Hâtim, Abduh'a “Dua etmek mi istiyorsun, Abduh? Et!”

“Her gece alkol alıp sizinle yatarken nasıl dua edebilirim ki? Allah'ın bana kızgın olduğunu ve beni cezalandıracağını hissediyorum.” “Allah'ın birbirimizi sevdiğimiz için bizi cezalandıracağını hissediyorum.”

“Allah'ın birbirimizi sevdiğimiz için bizi cezalandıracağını mı düşünüyorsun?”

“Peygamberimiz bu tür sevgiyi bize yasaklamıştır. Çok büyük günah. Köyümüzde Şeyh Daravi adında bir imam vardı, Allah rahmet eylesin, çok dindar, kutsal bir adamdı ve bize Cuma vaazında, ‘Livâtan kaçının, büyük günahdır, cennet tahtının öfkeyle sallanmasına neden olur,’ derdi.” Hâtim, Abduh'a şöyle cevap vermiştir. Dinle, hayatım, “Efendimiz yücedir ve merhametlidir, senin köyündeki cahil şeyhinin söyledikleriyle hiç mi hiç ilgili değildir. Namaz kılıp oruç tuttuğu halde çalan ve başkalarına zarar veren o kadar çok insan var ki. Efendimiz onları cezalandırır. Ama bize gelince, Efendimizin bizi affedeceğinden hiç kuşum yok, çünkü bizim kimseye zararımız yok. Birbirimizi seviyoruz, hepsi bu...” (syf:123-124)

Fakat livâtanın günah olduğuna dair hem hadis-i şerif bulunmakta hem de Kur'ân-ı Kerîm'de ayet bulunmaktadır. ‘Peygamberimiz Allahu Teâlâ livâta'nın habis [çirkin] iş olduğunu bildiriyor. Enbiyâ-74 Ayeti Türkçe Meali: “ve Lût (A.S)'a hikmet ve ilim verdik ve habaîs (kötülükler, ahlâksızlıklar) işleyen ülkeden onu kurtardık. Muhakkak ki onlar, fasık olan kötü bir kavimdi.” Hadis-i şerifte buyuruldu ki: “Livâta yapan melundur.”

Arap milliyetçiliği bitmiş, Nasır'ın ölümüyle başlayan süreç sermaye sınıfının güç kazandığı yıllar olmuştur. Kapitalist Zeki Bey ise Nasır dönemini ve bir önceki dönemi şöyle anlatmaktadır:

“...Çok güzel zamanlarda yaşadım Busayna, farklı zamanlarda, Avrupa gibiydi Kahire. Temizdi, zarifti, insanlar görgülü ve saygılıydı. Ben de farklıydım, mevki sahibiydim, param vardı,

dostlarının hepsi kalburüstü insanlardı, akşamları özel yerlerde geçirirdim: Otomobil Kulübü, Kulüp Muhammed Ali... Çarşı bölgesinde (Mısır'ın sermayeye açılan yüzü) birçok yabancı yaşıyordu, Abdül Nasır onları 1956'da kapı dışarı edinceye kadar... Abdül Nasır, Mısır siyasi tarihinin gelmiş geçmiş en kötü lideriydi. Ülkeyi perişan etti, hezimete uğratıp yoksulluğa itti." (syf:149)

Alâ el-Asvânî Yakupyan romanında Cemal Abdunnâsır'ın Mısır tarihinin en kötü lideri olduğunu ülkeyi her alanda geriye götürdüğünü ve halkı yoksulluğa ittiğini belirtmiştir. Halbuki Cemal Abdunnâsır, krallığa son vererek Mısır Devlet Başkanı olmuştur. Mısır'da siyasi ve sosyal alanlarda birçok yenilikler yapmıştır. Ayrıca Amerika ve İngiltere'nin Asvan barajı yapımı projesine finansal destek vermelerinden vazgeçmeleri üzerine Süveyş kanalını millileştirerek gerekli finansal desteği sağlayabilmiştir. Nasır, kendi döneminde sosyalist ülkelerden biri olan Sovyetler Birliği ile iş birliği yaparak teknik ve mali destek alabilmiş ve ülke çapında kalkınma yatırımları gerçekleştirmiştir. Destek sayesinde Asvan barajını (1968) tamamlayabilmiştir. Sanayileşmeye önem vermiş, köylülere topraklandırmıştır. Ayrıca kadınlara yeni haklar vermesinin yanı sıra eğitimin ülke çapında yaygınlaşması için önemli adımlar atmıştır (el-Feth, 1965:38).

Yakupyan Apartmanı romanında genel olarak karamsarlık, ne yapacağına karar verememe ve roman kahramanlarının ne yaptığını bilmeden kendi karakterleriyle çelişen duygu ve düşünceler sergilemişlerdir. Roman, Mısır toplumunun nerdeyse tamamının dolandırıcı, sahtekâr ve cinsel dürtülerine yenik düşen bir topluluk olarak göstermiştir. Bununla birlikte eski dönem Mısır yaşayışı oldukça abartılmış ve devrimden sonra sanki Mısır tamamen yok olup gitmiş gibi bir anlatım yapılmıştır. Eşcinsellik olması gereken normal bir durummuş gibi dile getirilmiş ve eşcinsellik sıradan ve yaşanması gereken bir sevgiymiş gibi gösterilmiştir. Çarpık ilişkiler ve çarpık inançlar bütün Mısır toplumunda varmış gibi anlatılmıştır.

3.2.Yazarın Hayatı

Alâ el-Asvânî 26 Mayıs 1957 yılında Mısır'da dünyaya gelmiştir. Annesi aristokrat bir aileden gelmiştir. Amcası 1952 Mısır devriminden önce Eğitim Bakanlığında Paşa olarak görev yapmıştır. Babası Abbas el-Asvânî, Asvanlı bir avukattı. Asvani'nin babası Mısır'da haftalık olarak yayınlanan Mısır Devrimci Entelektüelleri Dergisine el-Asvânîyyat başlıklı makaleler yazmıştır. Asvani, on dokuz yaşında iken babasını kaybetmiştir. el-Asvânî 1980 yılında Kahire Üniversitesi Diş Hekimliği fakültesinden mezun olmuş, 1985 yılında Chicago'daki İllinois Üniversitesinde dişçilik alanında yüksek lisansını tamamlamıştır. el-Asvânî Arapça, İngilizce Fransızca ve İspanyolca bilmektedir. Madrid'de İspanyol Edebiyatı çalışmıştır. el-Asvânî ilk evliliğini 20'li yaşlarında kendisi gibi dışçı olan bir bayanla yapmıştır. Bu evliliğinden Seyf adında bir oğlu dünyaya gelmiştir. Daha sonra Asvânî ilk eşinden boşanmış ve 37 yaşında iken ikinci evliliğini İman Teymur ile gerçekleştirmiş ve bu evliliğinden May ve Nada adında iki kızı dünyaya gelmiştir (Beskova, 2020: 168).

Kaynakça

Beskova, K. (2020). A Bleak Portrait of the RevoLûtion: Alaa al-Aswany's Jumhuriya ka'an. *Asian and African Studies*. 29 (2), 166–191.

el-Feth, A. A. (1965). Mısır İhtilâlinin İçyüzü ve Nasır. (N. Kuruoğlu, Trc.). İstanbul: Rektur Yayınları.

Salama, V. (2005, December 8). A Tale of Some Egyptians: As Yacoubian Building Heads West, the Author Discusses the Story's Message", *Daily News Egypt*.)

Yâkût el-Hamevî (1957). *Mu'cemu'l-buldân*. I-VII. Beyrut: Dâru Sâdır.